

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (عام و خاص)

اطلاق و تقييد در جمله ها

جلسه ۱۳۷

استاد نجار زاده

اطلاق و تقييد در جمله ها

اطلاق و تقييد، اختصاص به کلمات مفرد نداشته و بر خلاف آنچه از ظاهر عبارات اصوليون استفاده می شود، در جملات نیز جاری است؛ همچون اطلاق صيغه «إفعل»، که از آن، وجوب عینی و تعیینی و نفسی استفاده می گردد و باید توجه داشت که اطلاق در آن، از نوع اطلاق در جمله می باشد و نیز مانند اطلاق جمله شرطیه که از آن انحصار جواب در شرط فهمیده می شود.

ولی در عین حال، باید بگوئیم محلّ بحث در مسائل آینده، صرفا الفاظ مفرد بوده نه اطلاق در جملات؛ زیرا ضابط کلی برای تشخیص جملات مطلقه و مقیده وجود ندارد؛ اگرچه حقّ این است که بحث از مقدمات حکمت که برای احراز اطلاق تأسیس شده، شامل اطلاق در جملات نیز می شود.

سرمنشاء اطلاق:

اطلاق در اعلام، نسبت به احوال آنها است؛ چنانچه به آن اشاره نمودیم و نمی توان آن را مستند به وضع دانست بلکه از مقدمات حکمت استفاده می شود.

و همچنین اطلاق که در جملات و اشباه آن می باشد، از ناحیه وضع نبوده بلکه از راه مقدمات حکمت استفاده می شود و در این حکم، اختلافی بین علماء نمی باشد و آنچه مورد اختلاف است، این است که اطلاق در اسماء اجناس و اشباه آن، آیا از ناحیه وضع بوده یا به کمک مقدمات حکمت می باشد؟

سوال:

آیا اسماء اجناس برای معانی، به ملاحظه شیوع و ارسالی که دارند وضع شده اند به طوری که ارسال و اطلاق در معنای موضوع له آنها اخذ شده باشد چنانچه به مشهور علماء قبل از عصر مرحوم سلطان العلماء

مرکز مجاز امام صادق (ع)

نسبت داده شده؛ یا صرفاً برای نفس معانی بما هی معانی وضع شده و اطلاق و ارسال از دلیل دیگر استفاده می‌شود و آن دلیل عبارتست از: نفس تجرّد لفظ از قید، مشروط به اینکه مقدمات حکمت فراهم باشند؟ اولین کسی که در حدّ اطلاع ما به این مسلک تصریح فرموده، مرحوم سلطان العلماء در حاشیه بر معالم

می‌باشد و بعداً جمیع متأخرین تا زمان حاضر، متابعت از ایشان را نموده‌اند؛ بنابر قول اول، استعمال لفظ امام Sadiq .tv در مقید، مجاز و بنابر رأی دوّم، حقیقت می‌باشد.

نظر مصنف:

و از نظر ما حقّ همان مسلکی است که مرحوم سلطان العلماء اختیار فرموده؛ بلکه طبق فرموده بعضی: نسبت قول اول به مشهور، امری مشکوک می‌باشد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv